

Γνώσεις και Συμπεριφορές Σχετικά με τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα, Φοιτητών Νοσηλευτικής κατά τη Διάρκεια των Σπουδών τους*

Ασπασία Παναγιώτου,¹ Γεώργιος Κουλιεράκης,²
Παναγιώτης Πρεζεράκος²

Knowledge and Behaviours Towards Sexually Transmitted Diseases Among University Nursing Students During their Studies

Abstract at the end of the article

¹Διευθύντρια Νοσηλευτικής Υπηρεσίας,
MSc, PhD, GNA Σισμανόγλειο-Αμαλία
Φλέμιγκ

²Επιστημονικός συνεργάτης, Τομέας
Κοινωνιολογίας, Εθνική Σχολή
Δημόσιας Υγείας

³Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα
Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο
Πελοποννήσου

Υποβλήθηκε 5/8/2016
Επανυποβλήθηκε 11/9/2016
Εγκρίθηκε 26/9/2016

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:

Ασπασία Παναγιώτου
Αεροπόρου Χαλκιά 20, 152 31 Χαλάνδρι
Τηλ: 6977 223 562
e-mail: aspasi@otenet.gr

Εισαγωγή: Η πρόληψη των Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων (ΣΜΝ) αποτελεί ένα παγκόσμιο ζητούμενο στη δημόσια υγεία. Οι φοιτητές θεωρούνται ομάδα υψηλού κινδύνου για μόλυνση από ΣΜΝ. **Σκοπός** της μελέτης είναι να διερευνηθεί αν οι γνώσεις και οι συμπεριφορές φοιτητών Νοσηλευτικής ΑΕΙ σχετικά με τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα διαφέρουν μεταξύ πρωτοετών και τελειόφοιτων. **Υλικό-Μέθοδος:** Έγινε συγχρονική μελέτη με δείγμα 178 πρωτοετείς και τελειόφοιτους νοσηλευτικής που συμπλήρωσαν εθελοντικά ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο. **Αποτελέσματα:** Οι τελειόφοιτοι νοσηλευτικής έχουν ικανοποιητικό επίπεδο γνώσης και σημαντικά λιγότερες λανθασμένες αντιλήψεις από τους πρωτοετείς, σχετικά με τα ΣΜΝ, τους τρόπους μετάδοσης και την προστασία από αυτά. Παρόλ' αυτά σε υψηλό ποσοστό όπως και οι πρωτοετείς, εκδηλώνουν μη ασφαλείς σεξουαλικά συμπεριφορές. Πολλοί φοιτητές δεν θεωρούν επικίνδυνη για ΣΜΝ τη στοματική ή την πρωκτική επαφή και δεν χρησιμοποιούν προφυλακτικό. **Συμπεράσματα:** Η σεξουαλική συμπεριφορά των φοιτητών δεν επηρεάζεται από το επίπεδο γνώσεών τους. Οι λανθασμένες αντιλήψεις μπορεί να ενισχύουν επισφαλείς σεξουαλικές συμπεριφορές. Τα στοιχεία υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα διερεύνησης, σχεδιασμού και εφαρμογής προγραμμάτων στα πανεπιστήμια, για τη μείωση των επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών των φοιτητών.

Λέξεις-ευρητηρίου: Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, γνώσεις, σεξουαλική συμπεριφορά, φοιτητές.

* Η εργασία προέρχεται από την Εθνική Σχολή Δημόσιας υγείας και υλοποιήθηκε στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Εισαγωγή

Η πρόληψη των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων (ΣΜΝ) αποτελεί βασική συνιστώσα της αγωγής σεξουαλικής υγείας και είναι ζητούμενο καθώς αποτελεί ακόμα, ένα μεγάλο πρόβλημα για την παγκόσμια κοινότητα.

Οι γνώσεις, οι στάσεις και οι πεποιθήσεις επηρεάζουν τη σεξουαλική συμπεριφορά και άρα τη σεξουαλική υγεία των ατόμων. Από κοινωνικο-πολιτιστική άποψη, οι έφηβοι και οι νεαροί ενήλικες βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο για ΣΜΝ λοίμωξη.¹ Γί' αυτό και οι μελέτες διερεύνησης των παραγόντων που επηρεάζουν στην εκδήλωση επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών έχουν επικεντρωθεί σε εφήβους και νεαρούς ενήλικες συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών. Εξάλλου το πανεπιστημιακό περιβάλλον, μπορεί να προσφέρει ένα πολύ γόνιμο έδαφος για επικίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές και τη μετάδοση ΣΜΝ.² Σε γενικές γραμμές, το περιβάλλον στα πανεπιστήμια είναι ανεκτικό, δεδομένου ότι νέοι άνθρωποι με διαφορετικό υπόβαθρο και σεξουαλικό προσανατολισμό συναντώνται και ζουν μαζί, με ελάχιστες ή καθόλου γονικές και διοικητικές απαγορεύσεις.^{3,4} Ως επικίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές για μετάδοση ΣΜΝ στη βιβλιογραφία περιλαμβάνονται οι περισσότεροι του ενός ερωτικοί σύντροφοι, η συχνή εναλλαγή ερωτικών συντρόφων, η ερωτική επαφή χωρίς προφυλακτικό ή υπό την επήρεια αλκοόλ ή άλλων ψυχοτρόπων ουσιών.^{5,6}

Σε εθνική έρευνα στη Σουηδία⁷ βρέθηκε ότι περίπου το 96% των φοιτητριών είναι σεξουαλικά ενεργές, με μέση ηλικία έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας τα 16,7 έτη. Την τελευταία 15ετία, ο μέσος αριθμός σεξουαλικών συντρόφων αυξήθηκε από τους 5,4 στους 12,1, ενώ αυξήθηκε και το ποσοστό αυτών που έχουν εμπειρία πρωκτικής επαφής από 27% σε 46%. Αντίστοιχα το 90,7% των Ιρλανδών φοιτητών έχει σεξουαλικές επαφές.⁸

Σε ελληνική έρευνα⁹ βρέθηκε ότι 76,5% των φοιτητών είχαν ήδη ολοκληρωμένες σεξουαλικές σχέσεις. Η μέση ηλικία πρώτης σεξουαλικής επαφής ήταν τα 16,9±1,4 έτη, ενώ το 38,6% των φοιτητών δήλωσε ότι συνδέεται με τρεις ή περισσότερες ερωτικές συντρόφους το τελευταίο έτος, με στατιστικά σημαντική διαφορά έναντι του 11,3% των φοιτητριών.

Το 25% από ένα δείγμα 1108 φοιτητών στη Μεγάλη Βρετανία ανέφερε επικίνδυνη σεξουαλική πρακτική όπως η επαφή χωρίς προφυλακτικό, η οποία σχετιζόταν κυρίως με την κατανάλωση αλκοόλ.¹⁰ Παρομοίως σε άλλη έρευνα¹¹ διαπιστώθηκε ότι περισσότερο από το ένα τρίτο των φοιτητών που συμμετείχαν στην έρευνα δεν χρησιμοποίησαν προφυλακτικό κατά την τελευταία

τους σεξουαλική επαφή. Ο αυθορμητισμός στις σεξουαλικές συνεντεύξεις, η μη αίσθηση ότι κινδυνεύουν από HIV, καθώς και οι αντιλήψεις των συντρόφων σχετίζονται με τη μη χρήση προφυλακτικού κατά την τελευταία σεξουαλική επαφή.

Σε μελέτη στην Ιρλανδία,⁸ βρήκαν ότι το 69,1% των Ιρλανδών φοιτητών είχαν εμπλακεί σε κολπική επαφή, 86,4% σε στοματικό σεξ και 19,2% σε πρωκτικό σεξ χωρίς προφυλακτικό στα προηγούμενα 2 χρόνια, ενώ σε άλλη μελέτη¹² πάλι σε Ιρλανδούς φοιτητές, το 66,7% των ανδρών φοιτητών και το 56,7% των φοιτητριών ανέφερε συνεπή χρήση του προφυλακτικού τον τελευταίο χρόνο. Η συχνότητα χρήσης προφυλακτικού μπορεί να διαφέρει από μελέτη σε μελέτη και από τόπο σε τόπο, αλλά σε όλες τις μελέτες που διερευνούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των φοιτητών ένα σταθερό ανησυχητικό εύρημα τα χαμηλά ποσοστά χρήσης του προφυλακτικού κατά την πρωκτική επαφή και τα ακόμα χαμηλότερα κατά τη στοματική επαφή, ακόμα και από αυτούς που είναι συνεπείς στη χρήση του προφυλακτικού κατά την κολπική επαφή.^{7,8,13-17}

Οι γνώσεις των φοιτητών υγειονομικών σχολών αυξάνουν κατά διάρκεια των σπουδών τους. Από μελέτη σε δείγμα φοιτητών Ιατρικής και Νοσηλευτικής φάνηκε ότι η γνώσεις αυξάνουν καθώς αυξάνει το έτος σπουδών.¹⁸ Ωστόσο στη Νιγηρία,¹⁹ τα αποτελέσματα έδειξαν ότι αν και οι φοιτητές των μεγαλύτερων ετών είχαν περισσότερη γνώση για το HIV/AIDS και τους τρόπους μετάδοσής του, συνέχιζαν να εκδηλώνουν επικίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών σε ελληνικούς φοιτητικούς πληθυσμούς^{20,21} παρότι το σύνολο των φοιτητών φαίνεται να γνωρίζει τους τρόπους μετάδοσης και προφύλαξης από τα ΣΜΝ, εξακολουθούν να φέρουν ταυτόχρονα και πολλές λανθασμένες αντιλήψεις. Σε άλλη έρευνα²² εκτός από μια σύγχυση στις γνώσεις των φοιτητών σχετικά με τα ΣΜΝ, φάνηκε ότι οι σπουδαστές δείχνουν να χρησιμοποιούν το προφυλακτικό, περισσότερο ως μέσο αντισύλληψης (88%) ή και να μην το χρησιμοποιούν καθόλου όταν έχουν μια μόνιμη σχέση.

Σε γενικές γραμμές τα ευρήματα των ερευνών δεν έχουν τεκμηριώσει σχέση μεταξύ γνώσης και συμπεριφοράς. Με άλλα λόγια οι αυξημένες γνώσεις δεν σχετίζονται με ασφαλέστερες σεξουαλικές πρακτικές²³⁻²⁶ καθώς σημαντικό ποσοστό φοιτητών παρά το υψηλό επίπεδο γνώσεων δεν χρησιμοποιούν προφυλακτικό και συμμετέχουν σε συμπεριφορές που θεωρούνται επικίνδυνες.^{27,28} Ωστόσο, στην έρευνά της η Moodley²⁹ βρήκε ότι τα άτομα με περισσότερες γνώσεις έχουν περισσότερες πιθανότητες να χρησιμοποιούν προφυλακτικά και

τεκμηρίωσε τη γνώση ως παράγοντα πρόβλεψης της χρήσης των προφυλακτικών.

Οι φοιτητές επαγγελματιών υγείας εισέρχονται στο πανεπιστήμιο φέροντας τις γνώσεις τις στάσεις, τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές που έχουν αναπτύξει στο περιβάλλον τους, σχετικά με τα ΣΜΝ. Μπορεί η τεκμηριωμένη γνώση και η ευαισθητοποίηση που αποκτούν στις σπουδές τους να δράσουν ως ερέθισμα για την τροποποίηση της συμπεριφοράς τους; Αυτό διερευνάται στην παρούσα μελέτη.

Υλικό και Μέθοδος

Σκοπός της μελέτης είναι να διερευνηθεί αν το επίπεδο γνώσεων και οι συμπεριφορές φοιτητών Νοσηλευτικής ΑΕΙ σχετικά με τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα διαφέρουν στους πρωτοετείς και τους τελειόφοιτους.

Έγινε συγχρονική μελέτη, με χρήση κατάλληλα διαμορφωμένου αυτοσυμπληρούμενου ερωτηματολογίου που χορηγήθηκε την ίδια χρονική περίοδο σε πρωτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου. Ακολουθείται ένα σχέδιο απλής επισκόπησης και ένα σχέδιο σύγκρισης των αποτελεσμάτων με κριτήριο το έτος φοίτησης.

Τα στοιχεία που διερευνήθηκαν αφορούσαν στα δημογραφικά στοιχεία, στις γνώσεις σχετικά με τα ΣΜΝ και στις σεξουαλικές συμπεριφορές των φοιτητών.

Για την εκτίμηση των γνώσεων επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο των Μπένου και συν (1999) για το οποίο οι συγγραφείς ενημέρωσαν ότι είναι ανοιχτό και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ελεύθερα. Χρησιμοποιήθηκαν οκτώ ερωτήσεις, που αφορούν στη γνώση για τα ΣΜΝ, τους τρόπους μετάδοσής τους. Επιλέχθηκε επειδή είναι δοκιμασμένο στην Ελλάδα τόσο σε εφηβικό και φοιτητικό πληθυσμό όσο και σε νοσηλευτές. Έγινε μικρή τροποποίηση στην πρώτη ερώτηση, αφού στην πιλοτική μελέτη φάνηκε ότι η απουσία των κλασικών αφροδισίων νοσημάτων δημιουργούσε σύγχυση. Στη βάση της σύγχρονης βιβλιογραφίας, προστέθηκε μια ερώτηση που αφορούσε στη μεταδοτικότητα των ΣΜΔ ανάλογα με το είδος της ερωτικής επαφής.

Για τη διαπίστωση του σεξουαλικού ιστορικού, της πρόσφατης (τελευταίο τρίμηνο και τελευταία επαφή) και παρελθούσης σεξουαλικής συμπεριφοράς των φοιτητών διατυπώθηκαν 15 ερωτήσεις, μετά από μελέτη της σύγχρονης ερευνητικής βιβλιογραφίας.

Τέλος, ζητήθηκαν πέντε γενικά δημογραφικά στοιχεία: Έτος σπουδών, φύλο, ηλικία, χαρακτηρισμός τόπου διαμονής (αστική, ημιαστική, αγροτική), και εκπαιδευτικό επίπεδο γονέων.

Το δείγμα της μελέτης, αποτέλεσαν 178 φοιτητές/τριες Νοσηλευτικής ΑΕΙ, 85 πρωτοετείς και 93 τελειόφοιτοι. Δόθηκαν 198 ερωτηματολόγια και επιστράφηκαν συμπληρωμένα τα 186 δίνοντας ένα ποσοστό ανταπόκρισης 94%. Από αυτά 8 απορρίφθηκαν κατά την εισαγωγή των δεδομένων.

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε εντός αιθούσης κατά την ώρα λήξης μαθήματος υποχρεωτικής παρακολούθησης μετά από μικρή ενημέρωση για τους σκοπούς της μελέτης και συλλέχθηκε επί τόπου με το πέρας της συμπλήρωσής του σε ειδικό κουτί τοποθέτησης. Τονίσθηκε η εθελοντική συμμετοχή στη συμπλήρωσή του και η δυνατότητα επιστροφής του ως λευκού στον κλειστό φάκελο.

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το IBM SPSS 21.0. Το αμφίπλευρο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε ίσο με 0,05. Αρχικά έγινε περιγραφική ανάλυση των δεδομένων, ενώ η βαθύτερη στατιστική ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με επαγωγικές μεθόδους και με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών που προσδιορίστηκαν μετά τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την περιγραφική ανάλυση των δεδομένων.

Ηθική και δεοντολογία

Κατά την εκπόνηση της μελέτης εφαρμόστηκαν όλες οι αρχές της δεοντολογίας, ενώ για την αποφυγή οχλήσεων των ομάδων, το ακαδημαϊκό έτος συλλογής των στοιχείων είναι διαθέσιμο αλλά δεν δημοσιεύεται.

Περιορισμοί της μελέτης

Η μελέτη αυτή υφίσταται μια σειρά από περιορισμούς: Η αναδρομική καταγραφή των συμπεριφορών βασίζεται στη μνήμη που δεν είναι πάντα αξιόπιστη. Τα ερωτηματολόγια βασίζονται στην αυτοαναφορά, οπότε δεν αντανakλούν πάντα τις πραγματικές πρακτικές. Το δείγμα της μελέτης προέρχεται μόνο από έναν συγκεκριμένο εκπαιδευτικό χώρο, συνεπώς τα αποτελέσματα δεν μπορούν να γενικευτούν.

Αποτελέσματα

Η μέση ηλικία των φοιτητών ήταν 20,7 έτη, οι 154 (86,5%) ήταν γυναίκες και οι 24 (13,5%) άνδρες, το 52,2% φοιτούσε στο τέταρτο έτος, το 47,8% φοιτούσε στο πρώτο έτος. Η περιοχή καταγωγής τους χαρακτηρίστηκε ως αστική από 52,8%, ημιαστική από το 30,7% και αγροτική από το 16,5% των φοιτητών. Όσον αφορά στο εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων τους το 42,9% των πατέρων τους και το 38,4% των μητέρων τους ήταν απόφοιτοι

λυκείου, το 33,3% των πατέρων τους και το 41,2% των μητέρων τους ήταν απόφοιτοι ΑΤΕΙ/ΑΕΙ, ενώ μόλις 1,5% των γονέων δεν είχαν βασική εκπαίδευση.

Γνώσεις

Το σύνολο των φοιτητών αναγνώρισε το AIDS και τα κλασικά αφροδίσια ως ΣΜΝ, όχι όμως και την ηπατίτιδα Β και C τις οποίες αναγνώρισε ως ΣΜΝ, το 85,9% και 77,6% των πρωτοετών και το 91,4 και 87,1% των τελιοφοίτων αντίστοιχα, χωρίς στατιστικές διαφορές μεταξύ τους. Όσον αφορά στις λανθασμένες αντιλήψεις η φυματίωση χαρακτηρίστηκε ως ΣΜΝ από το 28,2% των πρωτοετών έναντι 14% των τεταρτοετών με στατιστικά σημαντική διαφορά ($p=0,02$) και η ηπατίτιδα Α από το 61,2% των πρωτοετών και το 40,9% των τελιοφοίτων επίσης με σημαντική διαφορά ($p=0,007$).

Αμφότερες οι ομάδες των φοιτητών με ποσοστά άνω του 90% γνώριζαν τους αληθείς τρόπους μετάδοσης του HIV/AIDS και της ηπατίτιδας Β, ωστόσο σε υψηλά ποσοστά έφεραν και πολλές λανθασμένες αντιλήψεις, κυρίως οι πρωτοετείς με στατιστικά σημαντική διαφορά όπως φαίνεται στον πίνακα 1.

Όσον αφορά στις σεξουαλικές πρακτικές με τις οποίες μεταδίδονται τα ΣΜΝ το 99% των συμμετεχόντων γνώριζε ότι μεταδίδονται κατά την κολπική επαφή, όμως το 40% των πρωτοετών και το 23,7% των τελιοφοίτων αγνοούσε ότι μπορούν να μεταδοθούν μέσω της στοματικής επαφής, με στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ τους ($p=0,02$). Επιπρόσθετα, με στατιστικά σημαντική διαφορά ($p=0,004$) πολλοί πρωτοετείς αγνοούσαν επίσης ότι τα ΣΜΝ μπορεί να μεταδοθούν με την πρωκτική επαφή (24,7% έναντι 8,6% των τελιοφοίτων).

Τόσο οι πρωτοετείς όσο και τεταρτοετείς φοιτητές είχαν ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων σχετικά με τη σημαίνει προφύλαξη από HIV/AIDS και ηπατίτιδα Β, χωρίς διαφορά στις ορθές απαντήσεις. Ωστόσο οι πρωτοετείς είχαν επίσης και πολλές λανθασμένες αντιλήψεις με στατιστικά σημαντική διαφορά από τους τεταρτοετείς όπως φαίνεται στους πίνακες 2 και 3.

Σχεδόν όλοι οι φοιτητές (97,2%) απάντησαν ότι το προφυλακτικό αποτελεί αποτελεσματικό τρόπο προστασίας από AIDS και ηπατίτιδα Β. Ωστόσο οι πρωτοετείς θεωρούσαν αποτελεσματικούς τρόπους προστασίας, τα αντισυλληπτικά χάπια (15,3% έναντι 3,2% των τελιοφοίτων) και τη διακεκομμένη συνουσία (27,1% έναντι 36,5% των τελιοφοίτων) με στατιστικά σημαντική διαφορά ($p=0,005$ και $<0,001$ αντίστοιχα).

Έπειτα από τη διμεταβλητή ανάλυση της συνολικής βαθμολογίας των γνώσεων και των δημογραφικών στοιχείων των συμμετεχόντων, προέκυψε στατιστική σχέση στο επίπεδο του 0,20 ($p<0,20$) μεταξύ της βαθμολογίας γνώσεων και του φύλου ($p=0,18$), της ηλικίας ($p<0,001$), του έτους σπουδών ηλικίας ($p<0,001$), του εκπαιδευτικού επιπέδου του πατέρα ($p=0,003$) και του εκπαιδευτικού επιπέδου της μητέρας $p=0,04$). Από την πολυμεταβλητή γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τη βαθμολογία γνώσεων που ακολούθησε φάνηκε ότι: Οι φοιτητές τετάρτου έτους είχαν μεγαλύτερη βαθμολογία γνώσεων σε σχέση με τους φοιτητές πρώτου έτους ($b=4,2$, $p<0,001$). Μείωση του εκπαιδευτικού επιπέδου του πατέρα σχετιζόταν με αύξηση της βαθμολογίας γνώσεων ($b=-1,2$, $p=0,001$). Οι μεταβλητές αυτές ερμηνεύουν το 24% της μεταβλητότητας της βαθμολογίας γνώσεων.

Πίνακας 1. Λανθασμένες αντιλήψεις των φοιτητών σχετικά με τη μετάδοση AIDS και ηπατίτιδας Β.

Το AIDS και η ηπατίτιδα Β εκτός από τη σεξουαλική επαφή μεταδίδονται και με λανθασμένες αντιλήψεις	Έτος φοίτησης				Τιμή p^*
	Πρώτο		Τέταρτο		
	Λάθος απάντηση/ δεν γνωρίζω	Σωστή απάντηση	Λάθος απάντηση/ δεν γνωρίζω	Σωστή απάντηση	
Σάλιο	35 (41,2)	50 (58,8)	22 (23,7)	71 (76,3)	0,01
Χειραψία, αγκαλιά	1 (1,2)	84 (98,8)	1 (1,1)	92 (98,9)	0,99
Φιλί	23 (27,1)	62 (72,9)	10 (10,8)	83 (89,2)	0,005
Τουαλέτες	55 (64,7)	30 (35,3)	25 (26,9)	68 (73,1)	<0,001
Τσίμπημα εντόμων	39 (45,9)	46 (54,1)	35 (37,6)	58 (62,4)	0,3
Ποτήρια, πιάτα, μαχαίροπήρουνα	20 (23,5)	65 (76,5)	4 (4,3)	89 (95,7)	<0,001
Πετσέτες, σκεπάσματα, ρούχα	18 (21,2)	67 (78,8)	8 (8,6)	85 (91,4)	0,02
Τρόφιμα, νερό	15 (17,6)	70 (82,4)	4 (4,3)	89 (95,7)	0,004

Οι τιμές εκφράζονται ως n (%), *έλεγχος χ^2

Πίνακας 2. Γνώσεις των φοιτητών σχετικά με την προφύλαξη από τον HIV/AIDS.

Προφύλαξη από το AIDS σημαίνει	Έτος φοίτησης				Τιμή p*
	Πρώτο		Τέταρτο		
	Λάθος απάντηση/ δεν γνωρίζω	Σωστή απάντηση	Λάθος απάντηση/ δεν γνωρίζω	Σωστή απάντηση	
Γνώση					
Να χρησιμοποιείς προφυλακτικό	0 (0,0)	85 (100,0)	0 (0,0)	93 (100,0)	0,99
Λανθασμένες αντιλήψεις					
Να μην έχεις σεξουαλικές επαφές	11 (12,9)	74 (87,1)	3 (3,2)	90 (96,8)	0,02
Να ουρήσεις μετά τη σεξουαλική επαφή	36 (42,4)	49 (57,6)	24 (25,8)	69 (74,2)	0,02
Να έχεις μόνιμη σχέση	44 (51,8)	41 (48,2)	58 (62,4)	35 (37,6)	0,2
Να παίρνεις αντισυλληπτικά χάπια	19 (22,4)	66 (77,6)	5 (5,4)	88 (94,6)	0,001
Να μην κάνεις παρέα με άτομα που έχουν HIV/AIDS	4 (4,7)	81 (95,3)	2 (2,2)	91 (97,8)	0,4
Να κάνεις εμβόλιο	37 (43,5)	48 (56,5)	28 (30,1)	65 (69,9)	0,06
Δεν μπορεί να προφυλαχθεί κανείς από το AIDS	13 (15,3)	72 (84,7)	11 (11,8)	82 (88,2)	0,5

Οι τιμές εκφράζονται ως n (%), *έλεγχος χ^2

Πίνακας 3. Γνώσεις των φοιτητών σχετικά με την προφύλαξη από ηπατίτιδα Β.

Προφύλαξη από την ηπατίτιδα Β σημαίνει	Έτος φοίτησης				Τιμή p*
	Πρώτο		Τέταρτο		
	Λάθος απάντηση/ δεν γνωρίζω	Σωστή απάντηση	Λάθος απάντηση/ δεν γνωρίζω	Σωστή απάντηση	
Γνώσεις					
Να κάνεις εμβόλιο	22 (25,9)	63 (74,1)	16 (17,2)	77 (82,8)	0,2
Να χρησιμοποιείς προφυλακτικό	5 (5,9)	80 (94,1)	1 (1,1)	92 (98,9)	0,1
Λανθασμένες αντιλήψεις					
Να μην έχεις σεξουαλικές επαφές	14 (16,5)	71 (83,5)	4 (4,3)	89 (95,7)	0,007
Να ουρήσεις μετά τη σεξουαλική επαφή	43 (50,6)	42 (49,4)	27 (29,0)	66 (71,0)	0,003
Να έχεις μόνιμη σχέση	45 (52,9)	40 (47,1)	53 (57,0)	40 (43,0)	0,6
Να παίρνεις αντισυλληπτικά χάπια	24 (28,2)	61 (71,8)	5 (5,4)	88 (94,6)	<0,001
Να μην κάνεις παρέα με άτομα που έχουν ηπατίτιδα Β	17 (20,0)	68 (80,0)	2 (2,2)	91 (97,8)	<0,001
Δεν μπορεί να προφυλαχθεί κανείς από την ηπατίτιδα Β	16 (18,8)	69 (81,2)	3 (3,2)	90 (96,8)	0,001

Οι τιμές εκφράζονται ως n (%), *έλεγχος χ^2

Σεξουαλική συμπεριφορά

Οι φοιτητές του τετάρτου έτους είχαν ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή σε στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τους φοιτητές του πρώτου έτους (87,1% έναντι 61,2%, $p < 0,001$) όπως επίσης και σταθερή σχέση (63% έναντι 36,5%, $p = 0,005$). Από τους 45 φοιτητές/τριες που δηλώνουν ότι δεν είχαν ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή οι 8 είχαν μόνο στοματική ερωτική επαφή.

Οι φοιτητές του τετάρτου έτους είχαν στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη μέση ηλικία πρώτης σεξουαλικής επαφής σε σχέση με τους φοιτητές του πρώτου έτους (17,9 έναντι 17,2 έτη, $p = 0,047$).

Οι φοιτητές του τετάρτου έτους είχαν στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερο μέσο αριθμό ερωτικών συντρόφων διαχρονικά σε σχέση με τους φοιτητές του πρώτου έτους (4,1 έναντι 2,1, $p = 0,001$).

Οι φοιτητές του τετάρτου έτους είχαν μεγαλύτερο μέσο αριθμό ερωτικών συντρόφων το τελευταίο τρίμηνο σε σχέση με τους φοιτητές του πρώτου έτους, χωρίς η διαφορά αυτή να είναι στατιστικά σημαντική (0,9 έναντι 0,8, $p = 0,4$).

Όσον αφορά στους τρόπους ερωτικής επαφής, από τους ενεργούς σεξουαλικά τελειόφοιτους το 40,9% είχε κολπική και στοματική ερωτική επαφή, το 29% κολπική, στοματική και πρωκτική επαφή, το 15,1% μόνο κολπική και το 5,4% μόνο στοματική επαφή. Από τους ενεργούς σεξουαλικά πρωτοετείς το 41,2% είχε κολπική και στοματική ερωτική επαφή, το 9,4% μόνο κολπική, το 7,1% μόνο στοματική και το 8,2% είχε ερωτική επαφή με όλους τους τρόπους σημειώνοντας στατιστικά σημαντική διαφορά από τους τελειόφοιτους ($p < 0,001$).

Στον πίνακα 4, φαίνεται ότι για την προστασία τους από τα ΣΜΝ χρησιμοποιούν ποικιλία μεθόδων ανεξαρτήτως έτους σπουδών, ωστόσο οι φοιτητές του τέταρτου έτους επιλέγουν την ερωτική επαφή μόνο με τον σύντροφό τους σε σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τους φοιτητές του πρώτου έτους (78,9% έναντι 64%, $p = 0,02$).

Ασφαλής και μη ασφαλής σεξουαλική συμπεριφορά

Περισσότεροι από 3 ερωτικοί σύντροφοι θεωρήθηκαν ως μη ασφαλής συμπεριφορά. Βρέθηκε στατιστικά σημαντική σχέση ($p = 0,045$) ανάμεσα στο εξαήμερο σπουδών και τον αριθμό των ερωτικών συντρόφων διαχρονικά. Περισσότεροι τελειόφοιτοι (33,3%) από τους πρωτοετείς (20%) είχαν πάνω από 3 ερωτικούς συντρόφους. Δεν βρέθηκαν σημαντικές συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά ή τις γνώσεις των φοιτητών και την ερωτική επαφή με περισσότερους των τριών συντρόφων.

Ερωτική επαφή υπό την επήρεια αλκοόλ/ουσιών θεωρήθηκε επίσης ως μη ασφαλής συμπεριφορά. Περισσότεροι τεταρτοετείς (20,9%) και λιγότεροι πρωτοετείς (10,5%) είχαν τουλάχιστον μία ερωτική επαφή υπό την επήρεια αλκοόλ ή ουσιών, χωρίς αυτό να αποτελεί σημαντική διαφορά. Δεν βρέθηκαν σημαντικές συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά ή τις γνώσεις και την ερωτική επαφή υπό την επήρεια αλκοόλ/ουσιών.

Η χρήση προφυλακτικού «πάντα» θεωρήθηκε ασφαλής σεξουαλική συμπεριφορά όλες οι άλλες συχνότητες μη ασφαλής συμπεριφορά. Στον πίνακα 5 παρουσιάζονται οι συμπεριφορές των φοιτητών σχετικά με τη χρήση προφυλακτικών.

Οι πρωτοετείς με στατιστικά σημαντική διαφορά χρησιμοποίησαν συχνότερα προφυλακτικό στις κολπικές επαφές τους το τελευταίο τρίμηνο. Εξαιρετικά υψηλά είναι τα ποσοστά των φοιτητών που ανεξάρτητα από το έτος φοίτησής τους δήλωσαν ότι δεν χρησιμοποίησαν ποτέ προφυλακτικό ούτε κατά τις στοματικές ούτε κατά τις πρωκτικές επαφές το τελευταίο τρίμηνο.

Δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές σχέσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά ή τις γνώσεις και τη συνεπή χρήση του προφυλακτικού.

Συζήτηση

Από τα ευρήματα της μελέτης φαίνεται ότι τόσο οι πρωτοετείς φοιτητές όσο και οι τελειόφοιτοι έχουν ικανοποιητική γνώση σχετικά με τα ΣΜΝ, τους τρόπους μετάδοσής τους και της προφύλαξης από αυτά, ωστόσο ένα ποσοστό αυτών φέρουν μαζί με τη γνώση και αρκετές λανθασμένες αντιλήψεις. Αν και οι τελειόφοιτοι έχουν λιγότερες λανθασμένες αντιλήψεις με στατιστικά σημαντική διαφορά από τους πρωτοετείς, σε αρκετά στοιχεία όπως στην συμπερίληψη της φυματίωσης και της ηπατίτιδας Α στα ΣΜΝ, πολλοί έχουν ακόμα λανθασμένες αντιλήψεις. Το ίδιο ισχύει και για τους τρόπους μετάδοσης του AIDS και της ηπατίτιδας Β, όπου αν και οι τελειόφοιτοι έχουν λιγότερες λανθασμένες αντιλήψεις με στατιστικά σημαντική διαφορά από τους πρωτοετείς σε αρκετά στοιχεία, ένα υψηλό ποσοστό τους πιστεύει ακόμα ότι μεταδίδονται με το σάλιο και από τις τουαλέτες. Αμφότεροι, σε εξαιρετικά υψηλά ποσοστά (37,6% και 45,9% αντίστοιχα) δεν γνωρίζουν ότι το AIDS και η ηπατίτιδα Β, δεν μεταδίδονται με το τσίμπημα εντόμων. Τα ευρήματα αυτά βρίσκονται σε πλήρη συμφωνία με αυτά άλλων ελληνικών μελετών.^{20,21}

Όλοι οι φοιτητές γνωρίζουν ότι η χρήση προφυλακτικού σημαίνει προστασία από HIV/AIDS, ενώ μόνο 6 δεν γνωρίζουν ότι σημαίνει προστασία και από ηπατίτιδα Β. Περίπου τρεις στους τέσσερεις φοιτητές γνωρίζουν και

Πίνακας 4. Σεξουαλική συμπεριφορά των φοιτητών για την προστασία τους από τα ΣΜΝ.

Για την προστασία μου από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα:	Πρώτο έτος					Τέταρτο έτος					Τιμή p*
	Πάντα	Συχνά	Αρκετές φορές	Σπάνια	Ποτέ	Πάντα	Συχνά	Αρκετές φορές	Σπάνια	Ποτέ	
Έχω ερωτικές επαφές μόνο με το σύντροφό μου	32 (64,0)	7 (14,0)	8 (16,0)	2 (4,0)	1 (2,0)	60 (78,9)	10 (13,2)	3 (3,9)	1 (1,3)	2 (2,6)	0,02
Χρησιμοποιώ προφυλακτικό σε κάθε είδους σεξουαλική επαφή	23 (41,8)	14 (25,5)	9 (16,4)	8 (14,5)	1 (1,8)	34 (43,0)	12 (15,2)	15 (19,0)	12 (15,2)	6 (7,6)	0,7
Επιλέγω προσεκτικά κάθε μελλοντικό ερωτικό μου σύντροφο	27 (50,0)	14 (25,9)	9 (16,7)	3 (5,6)	1 (1,9)	45 (60,0)	17 (22,7)	10 (13,3)	2 (2,7)	1 (1,3)	0,3
Ρωτώ τον/την υποψήφιο/α ερωτικό μου σύντροφο για την ύπαρξη σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων	19 (35,2)	6 (11,1)	8 (14,8)	10 (18,5)	11 (20,4)	39 (50,0)	11 (14,1)	7 (9,0)	17 (21,8)	4 (5,1)	0,5
Ρωτώ τον/την υποψήφιο/α ερωτικό σύντροφό μου για το σεξουαλικό του/της παρελθόν	22 (40,7)	14 (25,9)	6 (11,1)	10 (18,5)	2 (3,7)	29 (38,7)	18 (24,0)	11 (14,7)	15 (20,0)	2 (2,7)	0,6
Φροντίζω για την υγιεινή των γεννητικών οργάνων μου, πριν και μετά από κάθε σεξουαλική επαφή	39 (76,5)	11 (21,6)	1 (2,0)	0 (0,0)	0 (0,0)	63 (82,9)	11 (14,5)	2 (2,6)	0 (0,0)	0 (0,0)	0,5
Έχω κάνει εμβόλιο και αυτό με προστατεύει	27 (69,2)	1 (2,6)	3 (7,7)	1 (2,6)	7 (17,9)	42 (62,7)	1 (1,5)	2 (3,0)	3 (4,5)	19 (28,4)	0,4

Οι τιμές εκφράζονται ως n (%), *έλεγχος χ²

Πίνακας 5. Συχνότητα χρήσης προφυλακτικών από τους φοιτητές.

	Πρώτο έτος					Τέταρτο έτος					Τιμή p*
	Πάντα	Συχνά	Αρκετές φορές	Σπάνια	Ποτέ	Πάντα	Συχνά	Αρκετές φορές	Σπάνια	Ποτέ	
Συχνότητα χρήσης προφυλακτικού (γενικά)	22 (39,3)	17 (30,4)	6 (10,7)	10 (17,9)	1 (1,8)	33 (39,3)	19 (22,6)	12 (14,3)	13 (15,5)	7 (8,3)	0,5
Χρήση προφυλακτικού το τελευταίο τρίμηνο κολπικά	17 (34,7)	13 (26,5)	6 (12,2)	10 (20,4)	3 (6,1)	28 (40,0)	12 (17,1)	7 (10,0)	9 (12,9)	14 (20,0)	0,05
Χρήση προφυλακτικού το τελευταίο τρίμηνο πρωκτικά	2 (20,0)	1 (10,0)	2 (20,0)	2 (20,0)	3 (30,0)	6 (28,6)	2 (9,5)	3 (14,3)	2 (9,5)	8 (38,1)	0,4
Χρήση προφυλακτικού το τελευταίο τρίμηνο στοματικά (εσείς προς γυναίκα/εία γεννητικά όργανα με προφυλακτική μεμβράνη)	1 (6,3)	1 (6,3)	1 (6,3)	0 (0,0)	13 (81,3)	2 (18,2)	1 (9,1)	0 (0,0)	2 (18,2)	6 (54,5)	0,2
Χρήση προφυλακτικού το τελευταίο τρίμηνο στοματικά (εσείς προς ανδρικά γεννητικά όργανα με προφυλακτικό)	4 (9,8)	0 (0,0)	1 (2,4)	4 (9,8)	32 (78,0)	4 (6,8)	6 (10,2)	1 (1,7)	9 (15,3)	39 (66,1)	0,2

Οι τιμές εκφράζονται ως n (%), *έλεγχος χ²

το εμβόλιο ως προστασία από ηπατίτιδα Β. Παρά το ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων και εδώ οι φοιτητές συνεχίζουν να φέρουν και λανθασμένες αντιλήψεις κυρίως δε οι πρωτοετείς. Ειδικότερα οι μισοί περίπου πρωτοετείς έχουν τη λανθασμένη αντίληψη ότι η ούρηση μετά την επαφή αποτελεί προστασία, από HIV/AIDS και ηπατίτιδα Β, ενώ ένας στους τέσσερεις ή στους τρεις αντίστοιχα, των τελειόφοιτων έχουν την ίδια αντίληψη. Ανεξαρτήτως έτους περισσότεροι από τους μισούς θεωρούν ότι η μόνη σχέση σημαίνει προστασία και από τις δύο νόσους. Τα υψηλά αυτά ποσοστά των λανθασμένων αντιλήψεων είναι ανησυχητικά καθώς είναι πιθανό οι φοιτητές να θεωρούν ότι η χρήση αυτών ως μεθόδους προστασίας να μειώνει την πιθανότητά τους να μολυνθούν από τα δύο αυτά νοσήματα άσχετα με τη χρήση των ορθών μεθόδων προστασίας. Αυτή η άποψη υποστηρίζεται και από το εύρημα ότι το 92,1% των τελειόφοιτων και το 78% των πρωτοετών δηλώνουν ότι για την προστασία τους από τα ΣΜΝ, πολύ συχνά ή πάντα έχουν επαφή μόνο με τον σύντροφό τους. Η στατιστικά σημαντική μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης αυτής της μεθόδου προστασίας από τους τελειόφοιτους, μπορεί να αποδοθεί στο μεγαλύτερο ποσοστό ύπαρξης σταθερής σχέσης σε αυτούς.

Επιπρόσθετα, ενώ το 97–98% γνωρίζει το προφυλακτικό ως αποτελεσματικό τρόπο, για την πρόληψη HIV/AIDS και ηπατίτιδας Β, ένας στους τρεις πρωτοετείς θεωρεί ότι και η διακεκομμένη συνουσία αποτελεί αποτελεσματικό τρόπο προστασίας από τα δύο αυτά ΣΜΝ εύρημα που εντοπίστηκε επίσης σε Αμερικανούς και Τούρκους φοιτητές και σε σημαντικά λιγότερους Νοτιοαφρικανούς.³⁰ Και αυτές οι λανθασμένες αντιλήψεις, εφόσον υιοθετηθούν ως συμπεριφορά, μπορεί να συνεργήσουν στην αύξηση της αίσθησης ασφάλειας από τα ΣΜΝ και να απομακρύνουν από τους ορθούς τρόπους προστασίας, αλλά χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση σε αυτό το θέμα.

Γενικά, επειδή όλες σχεδόν οι μελέτες ως τώρα διερευνούν τη σχέση των γνώσεων με τη συμπεριφορά, ίσως θα πρέπει το ερευνητικό ενδιαφέρον να μετακινηθεί στη διερεύνηση της επιρροής των λανθασμένων αντιλήψεων στις πεποιθήσεις και τη προληπτική σεξουαλική συμπεριφορά.

Ένα σημαντικό εύρημα στην παρούσα μελέτη είναι ότι οι φοιτητές ανεξαρτήτως έτους, αν και αναγνωρίζουν το HIV/AIDS ως ΣΜΝ, αποδίδουν τη σεξουαλική μετάδοση κυρίως στην κολπική επαφή (μόνο 2 απάντησαν «δεν γνωρίζω»). Το 24,7 και 40% των πρωτοετών δεν γνωρίζουν ότι μεταδίδεται μέσω πρωκτικής και στοματικής επαφής αντίστοιχα. Αν και οι περισσότεροι τελειόφοιτοι με στατιστικά σημαντική διαφορά από τους πρωτοετείς το γνωρίζουν, παραμένουν αρκετά υψηλά τα ποσοστά αυτών που θεωρούν ότι το HIV/AIDS δεν μεταδίδεται με

την πρωκτική (8,6%) και τη στοματική επαφή (23,7%). Παρόμοια αποτελέσματα έχουν δείξει σχεδόν όλες οι σχετικές μελέτες διεθνώς, σε άλλοτε άλλα ποσοστά.^{7,8,15,16}

Από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητών, το έτος σπουδών και το μειωμένο εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα ερμηνεύουν το 24% της μεταβλητότητας των γνώσεων. Δεδομένης της υγειονομικής φύσης της σχολής είναι φυσικό οι τεταρτοετείς να έχουν περισσότερες γνώσεις, φαίνεται όμως ότι όσο πιο μειωμένο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα τόσο περισσότερο αυξάνουν οι γνώσεις των παιδιών. Αν λάβουμε υπόψη μας το γεγονός ότι και το εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας έχει αρνητική συσχέτιση με τη βαθμολογία των γνώσεων, ίσως μπορούμε να θεωρήσουμε, ότι η ελαττωμένη δυνατότητα των γονέων για πληροφόρηση ή η μειωμένη εμπιστοσύνη των παιδιών στη δυνατότητα αυτή των γονέων, μπορεί να οδηγήσει τα παιδιά σε αναζήτηση της ορθής γνώσης σε πιο έγκυρες πηγές και να αποφεύγεται η κάθετη μεταφορά λανθασμένων αντιλήψεων. Το εύρημα αυτό είναι σε αντίθεση με άλλες έρευνες που βρήκαν θετική συσχέτιση των γνώσεων των φοιτητών σχετικά με τα ΣΜΝ και του εκπαιδευτικού επιπέδου των γονέων³⁰ ή ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας έχει πιο θετική επιρροή σε σχέση με αυτό του πατέρα στο επίπεδο γνώσεων των παιδιών.²⁵

Σχετικά με τη σεξουαλική συμπεριφορά των φοιτητών, όπως ήταν αναμενόμενο λόγω ηλικίας, οι φοιτητές του τέταρτου έτους είχαν ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή σε στατιστικά σημαντικό μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τους φοιτητές του πρώτου έτους επιπρόσθετα είχαν σταθερή σχέση. Αυτό που δεν ήταν αναμενόμενο λόγω της μικρής μέσης ηλικιακής διαφοράς, ήταν ότι οι τελειόφοιτοι είχαν με στατιστικά σημαντική διαφορά, μεγαλύτερη μέση ηλικία πρώτης σεξουαλικής επαφής (17,9 έτη έναντι 17,3, $p=0,047$) κάτι που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης.

Στη μελέτη αυτή θεωρήσαμε βάση της διεθνούς βιβλιογραφίας^{5,6} ως μη ασφαλή σεξουαλική συμπεριφορά: τον αριθμό σεξουαλικών συντρόφων >3, τη σεξουαλική επαφή υπό την επήρεια αλκοόλ ή άλλων ψυχοτρόπων ουσιών και τη μη συνεπή χρήση προφυλακτικού.

Ο αριθμός των σεξουαλικών συντρόφων είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που σχετίζονται με τη μετάδοση των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων και του HIV/AIDS. Στην παρούσα μελέτη, οι γνώσεις δεν φαίνεται να επηρεάζουν τον αριθμό των σεξουαλικών συντρόφων. Ο μέσος αριθμός των σεξουαλικών συντρόφων διαχρονικά ήταν 4,1 στους τελειόφοιτους και 2,1 στους πρωτοετείς, διαφορά που είναι στατιστικά σημαντική αλλά εξηγείται από τη μεγαλύτερη διάρκεια ενεργού ερωτικής ζωής των τελειοφοίτων. Ωστόσο εξετάζοντας τον μέσο αριθμό των σεξουαλικών συντρόφων σε σχέση με το φύλο βλέπουμε ότι στους άνδρες είναι 5,5 ακριβώς

διπλάσιος από των γυναικών εύρημα ακριβώς ίδιο με αυτό των Caetano et al,¹⁵ αυτό αν και δεν συνιστά στατιστικά σημαντική διαφορά, είναι ενδεικτικό του κινδύνου που μπορεί να διατρέχουν οι γυναίκες ακόμα κι αν έχουν μόνο έναν σύντροφο, λόγω του πιθανού μεγάλου αριθμού σεξουαλικών συντρόφων των ανδρών.

Η σεξουαλική επαφή υπό την επήρεια αλκοόλ ή άλλων ψυχοτρόπων ουσιών θεωρείται επίσης βασικός παράγοντας κινδύνου για μετάδοση ΣΜΝ. Στη μελέτη αυτή μεγαλύτερο ποσοστό τελειοφοίτων είχε σεξουαλική επαφή υπό την επήρεια αλκοόλ αλλά χωρίς στατιστικά σημαντική διαφορά από τους πρωτοετείς οι οποίοι μέχρι πρότινος ήταν υπό τη γονική και περιβαλλοντική επίβλεψη και υπό τους ασφυκτικούς χρόνους προετοιμασίας για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις.

Στο γενικότερο πλαίσιο, θεωρώντας τη μη συνεπή χρήση προφυλακτικού ως μη ασφαλή συμπεριφορά (κάθε άλλη απάντηση στην ερώτηση εκτός του πάντα) δεν καταγράφηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ τελειοφοίτων και πρωτοετών. Το 43% των τελειοφοίτων και το 41,8% των πρωτοετών σε αυτή τη μελέτη, δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν το προφυλακτικό για την προστασία τους από τα ΣΜΝ. Οι υπόλοιποι δηλώνουν ότι για την προστασία τους χρησιμοποιούν πολλαπλούς άλλους τρόπους (επιλογή συντρόφου, προσωπική μονογαμία, διερεύνηση του σεξουαλικού παρελθόντος του συντρόφου) οι οποίοι δεν θεωρούνται ασφαλείς από τη βιβλιογραφία. Πάνω από το 60% των φοιτητών δηλώνουν ότι έχουν κάνει εμβόλιο και αυτό τους προστατεύει. Αυτό χρήζει περαιτέρω και πιο συγκεκριμένης διερεύνησης διότι δεδομένου ότι τα διαθέσιμα εμβόλια είναι αυτά για την ηπατίτιδα Β και για HPV δεν μπορούμε να γνωρίζουμε ποιο εννοούν ούτε αν το αναφέρουν ως μερικό τρόπο προφύλαξης δεδομένου ότι στην ερώτηση δινόταν η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων. Πάντως και σε άλλη ελληνική έρευνα²¹ οι φοιτητές νοσηλευτικής σε ποσοστό 56% ανέφεραν ότι ο εμβολιασμός μπορεί να προστατεύσει από το AIDS.

Η πλειονότητα των φοιτητών χρησιμοποίησαν προφυλακτικό πάντα ή σχεδόν πάντα κατά τη διάρκεια του κολλικού σεξ το τελευταίο τρίμηνο. Στατιστικά μεγαλύτερο ποσοστό τελειοφοίτων χρησιμοποίησαν το προφυλακτικό πάντα (40%) ή ποτέ (20%) το τελευταίο τρίμηνο κάτι που υποδεικνύει ότι έχουν κατασταλάξει περισσότερο και παρουσιάζουν πιο σταθερή συμπεριφορά ασφαλή ή μη, σε αντίθεση με τους πρωτοετείς που παραπαίουν σε άλλοτε άλλη συχνότητα ανάμεσα στη χρήση ή μη του προφυλακτικού.

Από την άλλη μεριά, μόνο το 1/3 των φοιτητών που είχαν πρωκτική επαφή το τελευταίο τρίμηνο χρησιμοποίησε πάντα προφυλακτικό και μόλις 7 από τους 137 που ενεπλάκησαν σε στοματικό σεξ. Αυτό ήταν μάλλον

αναμενόμενο λόγω των υψηλών ποσοστών των φοιτητών που δεν γνώριζαν τη μετάδοση των ΣΜΝ μέσω της πρωκτικής και στοματικής επαφής, αλλά δεν βρέθηκε διαφορά στη συχνότητα χρήσης προφυλακτικού κατά ανάμεσα σε αυτούς που γνώριζαν ή όχι, αυτούς τους τρόπους μετάδοσης. Η αυξημένη χρήση των προφυλακτικών κατά την κολπική επαφή μπορεί να υποδηλώνει την επιλογή και τη χρήση του ως αντισυλληπτικό κυρίως και όχι ως προστασία από ΣΜΝ.

Η πρακτική του πρωκτικού σεξ αποτελεί μεγαλύτερο κίνδυνο για την απόκτηση/μετάδοσης του ιού HIV.¹⁷ Τα χαμηλά ποσοστά χρήσης του προφυλακτικού κατά την ετεροφυλική πρωκτική επαφή και τα ακόμα χαμηλότερα κατά τη στοματική επαφή, ακόμα και σε αυτούς που είναι συνεπείς στη χρήση του προφυλακτικού κατά την κολπική επαφή, ανευρίσκονται σταθερά όπου έχουν διερευνηθεί.^{8,15,16,23} Αυτό είναι πολύ ανησυχητικό, ειδικά αν συνυπολογίσουμε την αύξηση που παρατηρείται στην πρακτική του ετεροφυλικού πρωκτικού σεξ,⁷ κάτι που υποστηρίζεται και από τα δικά μας ευρήματα όπου το ποσοστό των τελειοφοίτων που έχουν χρησιμοποιήσει και τους τρεις τύπους σεξουαλικής επαφής είναι σχεδόν τετραπλάσιο των πρωτοετών. Όσον αφορά στη στοματική επαφή, η μοναδική ποιοτική μελέτη που θα μπορούσε να μας διαφωτίσει³² κανένας από τους 71 φοιτητές δεν είχε χρησιμοποιήσει προφυλακτικό κατά τη στοματική επαφή επειδή δεν είναι συνήθης πρακτική, δεν το έχουν ακούσει ή δει ποτέ, δεν το θεωρούν φυσιολογική συμπεριφορά και επιπρόσθετα δεν γνώριζαν πώς να το κάνουν.

Γενικά τα ευρήματά μας, έδειξαν ότι οι γνώσεις σχετικά με τα ΣΜΝ δεν μεταφράζονται πάντα ασφαλέστερη συμπεριφορά. Το εύρημα αυτό είναι σε συμφωνία με τα αποτελέσματα αρκετών αντίστοιχων μελετών.^{15,23,24,25} Με

άλλα λόγια, φοιτητές του τέταρτου έτους αν και έχουν περισσότερη γνώση και λιγότερες λανθασμένες αντιλήψεις, δεν έχουν ασφαλέστερη σεξουαλική συμπεριφορά. Αν πράγματι όπως οι Sheeran et al,³³ αναφέρουν, «πολλοί άνθρωποι με πανεπιστημιακά πτυχία δεν ξέρουν πότε και πώς να συζητήσουν τη χρήση των προφυλακτικών με τους σεξουαλικούς τους συντρόφους τους», τι θα έπρεπε να περιμένουμε από τους φοιτητές;

Συμπεράσματα

Οι τελειόφοιτοι Νοσηλευτικής έχουν πολύ ικανοποιητικό επίπεδο γνώσης και σημαντικά λιγότερες λανθασμένες αντιλήψεις από τους πρωτοετείς, σχετικά με τα ΣΜΝ, τους τρόπους μετάδοσης και την προστασία από αυτά. Παρόλ' αυτά σε υψηλό ποσοστό όπως και οι πρωτοετείς, εκδηλώνουν μη ασφαλείς σεξουαλικά συμπεριφορές. Το κύριο έλλειμμα γνώσης αμφοτέρων αφορά στη δυνατότητα μετάδοσης πολλών και σοβαρών ΣΜΝ μέσω της στοματικής και πρωκτικής ερωτικής επαφής που ακολουθείται από ασυνεπή χρήση προφυλακτικού σε αυτά τα είδη επαφών.

Τα ευρήματα της μελέτης αυτής, υπογραμμίζουν την ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης θεμάτων που αφορούν στις σεξουαλικές επαφές, στην πρόληψη των κινδύνων για ΣΜΝ στους φοιτητικούς πληθυσμούς συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης των διαφορών που επέρχονται στις πεποιθήσεις, τις στάσεις, τη συμπεριφορά και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων κατά τη διάρκεια φοίτησης στο Πανεπιστήμιο. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι χρήσιμα για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων, μείωσης των κινδύνων των φοιτητών από μη ασφαλείς σεξουαλικές πρακτικές, στα Πανεπιστήμια.

ABSTRACT

Knowledge and Behaviors Towards Sexually Transmitted Diseases, Among University Nursing Students During their Studies

Aspasia Panagiotou,¹ George Koulierakis,²
Panagiotis Prezerakos³

¹RN, MSc, PhD, Director of Nursing Services,

²Senior Lecturer, National School of Public Health,

³Associate Professor, University of Peloponnese, Greece

Introduction: The Sexually Transmitted Diseases have emerged as complex health threats to the world population. Sexually active higher education students are classified as a high-risk population in terms of sexual ill-health and are considered more likely to engage in risky sexual behaviors. **Aim:** The purpose of the study is to investigate if STDs related knowledge and behaviours differ among fresher's and seniors' nursing students in a University. **Material-Method:** A cross-sectional survey conducted among 178 fresher's and seniors nursing students, using a structured,

self-administered questionnaire. **Results:** The senior students have a very satisfying level of knowledge and significantly less incorrect perceptions than the first year students, in relation to STD, the ways of transmittance and protection from them. However, in high percentages, as well as the fresher's, they manifest unsafe sexual behaviours. Many students don't consider as dangerous for STDs the oral or anal sex and they don't use condom. **Conclusions:** In conclusion, the sexual behaviour of the students isn't influenced by the extent of their knowledge. The incorrect perceptions could reinforce doubtful sexual behaviours. The data underline the necessity for expansion, planning and application of programs in the universities, for the reduction of sexual risk behaviours of the students.

Key-words: Sexually transmitted diseases, knowledge, sexual behavior, students.

✉ **Corresponding Author:** Aspasia Panagiotou, 20 Aeroporou Chalkia street, GR-152 31 Chalandri, Greece, Tel: (+30) 6977 223 562, e-mail: aspasi@otenet.gr

Βιβλιογραφία

- Centers for Disease Control and Prevention. Sexually transmitted disease surveillance, 2005. GA: U.S. Department of Health and Human Services, Atlanta, 2006
- Adefuye AS, Abiona TC, Balogun JA, Lukobo-Durrell M. HIV sexual risk behaviors and perception of risk among college students: implications for planning interventions. *BMC Publ Hlth* 2009, 9:281
- Omungo PA. Sexual Relationships, Risk Perception and Condom Use at the University of Nairobi. *Intern J Hlth Sci* 2008, 1:80–87
- Sabone M, Ntsayagae E, Brown MS, Seboni NM, Mogobe K. D, Sebege M. Perceptions of Undergraduate Students Not Participating in HIV Prevention Activities in Botswana. *Intern Counf Nurs* 2007, 54:332–338
- Eaton DK, Kann L, Kinchen S, Shanklin S, Ross J, Hawkins J et al. Youth risk behavior surveillance—United States, 2009. Morbidity and mortality weekly report. *Surveillance Summaries* (Washington, DC: 2002), 2010, 59: 1–142
- Lewis JE, Malow RM, Ireland SJ. HIV/AIDS risk in heterosexual college students: a review of a decade of literature. *J Am Coll Hlth* 1997, 45:147–158
- Stenhammar C, Ehrsson YT, Åkerud H, Larsson M, Tydén T. Sexual and contraceptive behavior among female university students in Sweden—repeated surveys over a 25year period. *Acta Obstetr Gynecolog Scand* 2015, 94:253–259
- Lally K, Nathan VY, Dunne S, McGrath D, Cullen W, Meagher D et al. Awareness of sexually transmitted infection and protection methods among university students in Ireland. *Irish J Med Sci* 2014, 1–8
- Κωνσταντινίδης Θ, Σκανδαλάκη Ν, Τζαγκαράκη Ε, Λιναρδάκης Μ. Σεξουαλική συμπεριφορά και πρακτικές αντισύλληψης φοιτητών Νοσηλευτικής. *Αρχ Ελλην Ιατρ* 2012, 29:710–719
- Chanakira E, Goyder EC, Freeman JV, O'Cathain A, Kinghorn G, Jakubovic M. Social and psychosocial factors associated with high risk sexual behaviour among university students in the United Kingdom: a web-survey. *Intern J STD & AIDS* 2014, 0956462414538950
- El Bcheraoui C, Sutton MY, Hardnett FP, Jones SB. Patterns of condom use among students at historically black colleges and universities: Implications for HIV prevention efforts among college-age young adults. *AIDS Care* 2013, 25:186–193
- Burke, L, Nic Gabhainn, S, Young, H. Student sex: more or less risky than other young adults? *Sex Education* 2015, 15:31–47
- Giménez-García C, Ballester-Arnal R, Gil-Llario MD, Cárdenas-López G, Duran-Baca X. Culture as an influence on the perceived risk of HIV infection: a differential analysis comparing young people from Mexico and Spain. *J Comm Hlth* 2013, 38:434–442
- Štulhofer A, Ajduković D. A mixed-methods exploration of women's experiences of anal intercourse: meanings related to pain and pleasure. *Arch Sex Behav* 2013, 42:1053–1062
- Caetano ME, Linhares IM, Pinotti JA, da Fonseca AM, Wojitani MD, Giraldo PC. Sexual behavior and knowledge of sexually transmitted infections among university students in Sao Paulo, Brazil. *Intern J Gynecol Obstetr* 2010, 110:43–46
- Stone N, Hatherall B, Ingham R, McEachran J. Oral sex and condom use among young people in the United Kingdom. *Perspect Sexual Reproduct Hlth*, 2006, 38:6–12
- Baldwin JI, Baldwin J.D. Heterosexual anal intercourse: an understudied sexual behaviour. *Arch Sex Behav* 2000, 29:357–373
- Lui PS, Sarangapany J, Begley K, Coote K, Kishore K. Medical and Nursing Students Perceived Knowledge, Attitudes, and Practices concerning Human Immunodeficiency Virus. *ISRN Publ Hlth*, 2014, 1–9
- Odusanya OO, Alakija W. HIV: Knowledge and sexual practices amongst students of a school of community health in Lagos, Nigeria. *Afr J Med Sci* 2004, 33:45–49
- Χατζημιχαηλίδου Σ, Παναγοπούλου Ε, Νιάκας Δ. Γνώσεις για τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Οι φοιτητές υγειονομικών σχολών γνωρίζουν περισσότερα; *Αρχ Ελλην Ιατρ* 2010, 27:669–674
- Ouzouni C, Nakakis K. HIV/AIDS knowledge, attitudes and behaviours of student nurses. *Hth Sci J* 2012, 6:129–150

22. Κοτρώτσιου Ε, Παπαθανασίου Ι, Ρούπα Ζ, Λαχανά Ε, Κοτρώτσιου Στ, Παραλίκας Θ. Σεξουαλική αγωγή. Αναγκαιότητα εφαρμογής της στο προπτυχιακό πρόγραμμα των ΤΕΙ. *Βήμα Ασκληπιού* 2004, 3:137-141
23. Sammarco ML, Ripabelli G, Ferrucci F, Grasso G. Source of information, knowledge, and sexual behaviour related to HIV/AIDS amongst university students in an inland territory of central Italy. *Ital J Publ Hlth*, 2012, 4:51-58
24. Lou JH, Chen SH. Relationships among sexual knowledge, sexual attitudes, and safe sex behaviour among adolescents: A structural equation model. *Intern J Nurs Stud* 2009, 46:1595-1603
25. Gökengin D, Yamazhan T, Özkaya D, Aytuğ S, Ertem E, Arda B et al. Sexual knowledge, attitudes, and risk behaviors of students in Turkey. *J School Hlth* 2003, 73:258-263
26. Huang J, Bova C, Fennie KP, Rogers A, Williams AB. Knowledge, attitudes, behaviors, and perceptions of risk related to HIV/AIDS among Chinese university students in Hunan China. *AIDS Patient Care STDS* 2005, 19:769-777
27. Ferrer L, Cianelli R, Guzman E, Cabieses B, Irrarrazabal L, Bernales M et al. Chilean University Students: Knowledge and Concern about HIV/AIDS. *J Assoc Nurs AIDS Care* 2007, 18:51-56
28. Rahamfey OH, Rivard M, Ravaoarinoro M, Ranaivoharisoa L, Rasamindrakotroka AJ, Morisset R. Sexual Behavior and Condom Use among University Students in Madagascar. *J Soc Aspect HIV/AIDS* 2008, 5:28-35
29. Moodley CG, Phillips JS. HIV/AIDS-related knowledge and behaviour of FET college students: Implications for sexual health promotion. *Afric J Phys Hlth Educ Recreat Danc* 2011, June (Supplement):49-60
30. Balogun JA, Abiona TC, Lukobo-Durrell M, Adefuye A, Amosun S, Frantz J et al. Evaluation of the content validity, internal consistency and stability of an instrument designed to assess the HIV/AIDS knowledge of university students. *Educ Hlth* 2010, 23:400
31. Burazeri G, Roshi E, Tavanxhi N. Does knowledge about sexually transmitted infections increase the likelihood of consistent condom use? *Prevent Med* 2004, 39:1077-1079
32. Downing-Matibag TM, Geisinger B. Hooking up and sexual risk taking among college students: A health belief model perspective. *Qualitat Hlth Research* 2009, 19:1196-1209
33. Sheeran R, Abraham C, Orbell S. Psychosocial correlates of heterosexual condom use: a meta-analysis. *Psycholog Bull* 1999, 125:90-132